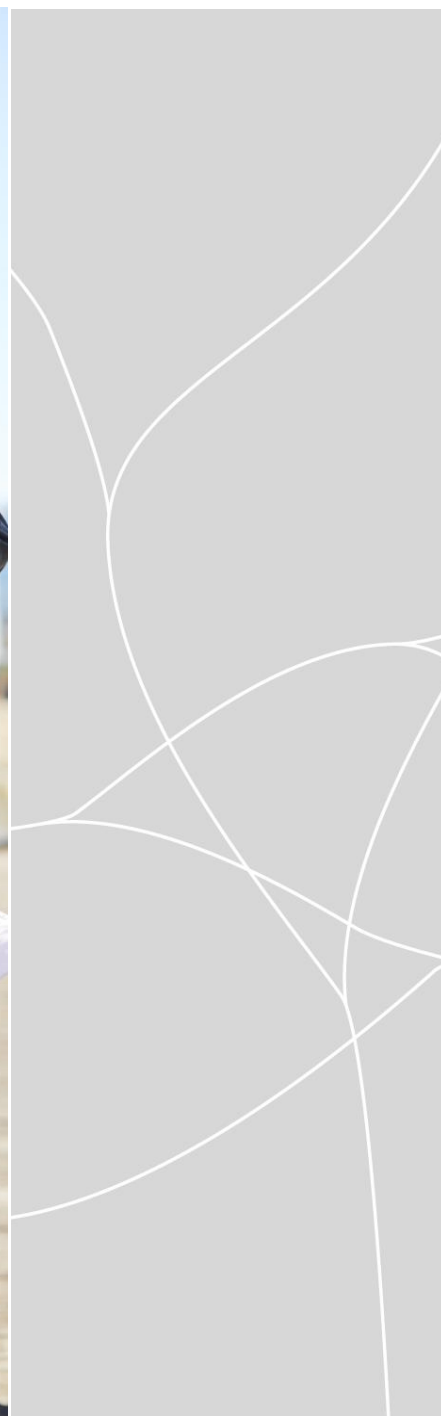

Årsrapport 2018
Utvecklingsplan för arbetet med barnets
rättigheter i Malmö stad
Stadskontoret

Upprättad
Datum: 2019-06-13
Version: 1.0
Ansvarig: Åsa Pahlmblad Gartberger/Kajsa Magnusson
Förvaltning: Stadskontoret
Enhet: Stadskontoret

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Inledning.....	4
Syfte och innehåll.....	4
Bakgrund.....	4
FN:s konvention om barnets rättigheter	4
Barnperspektiv, barnets perspektiv och barnrättsbaserat synsätt ..	6
Nationell utblick.....	6
Barnkonventionen som lag.....	6
Kartläggning av hur svensk lagstiftning och praxis överensstämmer med barnkonventionen	7
Vägledning för hur barnkonventionen kan tolkas och tillämpas ..	7
Barnombudsmannens kunskapslyft Barnrätt i praktiken	7
Det stadsövergripande utvecklingsarbetet med barnets rättigheter i Malmö stad	8
Mål och styrning	9
Kunskap och analys	10
Kompetenshöjande insatser.....	11
Utveckla verksamhetsnära metoder och arbetssätt	13
Samverkan internt och externt	14
Kommunikation och spridning	16
Uppföljning och utvärdering	17
Analys av barnets rättigheter i målstyrning och uppföljning	18
Tillvägagångssätt	18
Resultatet av analysen.....	19
Kommunfullmäktigemålen som styrning	19
Barnets rättigheter genomsyrar inte alla kommunfullmäktigemålen.....	20
Barn som målgrupp synliggörs inte	20
Integrering av barnets rättigheter i nämndernas målstyrning....	20
Verksamheter med styrning utanför målkedjan	20
Förändring från 2017.....	22
Prioriterade områden 2019	22
Bilaga 1. Förvaltningarnas pågående arbete med att implementera “Utvecklingsplan för arbetet med barnets rättigheter i Malmö stad”	24

Sammanfattning

Denna rapport presenterar en uppföljning av Malmö stads samlade arbete med barnets rättigheter under budgetåret 2018. Rapporten har tagits fram parallellt med årsrapporter för arbetet med jämställdhetsintegrering och antidiskriminering under samma period.

Årsrapporten innehåller dels en sammanfattande bakgrund av FN:s konvention om barnets rättigheter och centrala begrepp inom området samt en utblick kring vad som sker nationellt med hänvisning till att barnkonventionen blir lag 2020, dels en redogörelse för stadsövergripande aktiviteter inom ramen för *Utvecklingsplan för arbetet med barnets rättigheter i Malmö stad*. Rapporten innehåller även en analys av den politiska målkedjan med kommunfullmäktigemål, nämndsmål, åtaganden och nämndernas årsanalyser, med avsikt att undersöka hur integrerat barnrättsperspektivet är i målkedjan och i uppföljning.

I analysen av målkedjan konstateras följande slutsatser:

- Det finns i kommunfullmäktigemålen ingen tydlig styrning för nämndernas arbete med barnets rättigheter. Det blir därför svårt att följa upp effekterna av arbetet med barnets rättigheter i staden.
- Barnets rättigheter genomsyrar inte kommunfullmäktigemålen och barn som målgrupp synliggörs inte. Barnets rättigheter blir därför en särfråga och barn riskerar att glömmas bort eller osynliggöras när de utgör del av den generella gruppen ”malmöbor”.
- Det varierar hur integrerat barnets rättigheter är i nämndernas målstyrning. Faktorer som påverkar om barnets rättigheter syns i målkedjan är om nämndens verksamhetsområde styrs av lagstiftning där barnkonventionen är transformerad eller om barn är en direkt eller indirekt målgrupp för verksamheten.

Flera stadsövergripande utvecklingsområden kommer prioriteras i arbetet under 2019, bland annat att följa den nationella utvecklingen vad gäller att barnkonventionen blir lag 2020, utveckla kontinuerliga stadsövergripande utbildningsinsatser, fortsätta att stödja förvaltningarna i arbetet med att genomlys verksamheten utifrån barnkonventionen och utveckla stadsövergripande stödmaterial för att genomföra provningar av barnets bästa.

I en bilaga till årsrapporten redogörs för de insatser inom ramen för utvecklingsplanen som skett på förvaltningarna under 2018.

Inledning

Kommunfullmäktige i Malmö stad antog i april 2017 *Utvecklingsplan för arbetet med barnets rättigheter i Malmö stad*. Syftet med utvecklingsplanen är att lägga grunden för ett systematiskt och samordnat arbete för att omsätta principerna och kraven i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) i stadens nämnder, förvaltningar och bolag.

Utvecklingsplanen gäller för perioden 2017-2020 och beskriver ett utvecklingsarbete som ska bidra till en gradvis integrering av barnets rättigheter i ordinarie styr-, lednings- och uppföljningssystem. Arbetet ska resultera i konkreta arbetssätt och metoder, där sådana saknas, som säkerställer att varje enskilt barn i förvaltningarnas ordinarie verksamheter får sina mänskliga rättigheter tillgodosedda.

Syfte och innehåll

I utvecklingsplanen anges att uppföljningen av arbetet med planen ska sammanställas i en rapport och återrapporteras till kommunstyrelsen årligen.

Utvecklingsplanen syftar till ett samordnat utvecklingsarbete där barnets rättigheter integreras i ordinarie målstyrning och uppföljning. I denna årsrapport redogörs därför för de stödjande och samordnande insatser som stadskontoret genomfört för att främja utvecklingsarbetet under 2018. Vidare analyseras hur integrerat barnrättsperspektivet är i målkedjan och i uppföljning, från kommunfullmäktigemål, nämndsmål samt åtaganden och nämndernas årsanalyser.

Årsrapporten innehåller:

- En kort bakgrund om FN:s konvention om barnets rättigheter som utgångspunkt för den fortsatta rapporten.
- En utblick kring vad som skett nationellt kring barnets rättigheter 2018.
- En sammanställning av det stadsövergripande utvecklingsarbetet med barnets rättigheter under 2018.
- En analys av hur integrerat barnrättsperspektivet är i ordinarie målstyrning och uppföljning för 2018.
- Prioriterade områden inför 2019.

I en bilaga till årsrapporten redogörs för vilka insatser inom ramen för utvecklingsplanen som skett på respektive förvaltning under 2018.

Bakgrund

Nedan beskrivs i korthet dels FN:s konvention om barnets rättigheter, dels vad olika centrala begrepp inom området innebär.

FN:s konvention om barnets rättigheter

FN:s konvention om barnets rättigheter (benämns fortsättningsvis barnkonventionen), antogs 1989 av FN:s generalförsamling. Sverige

ratificerade konventionen 1990, vilket innebär att Sverige folkrättsligt har förbundit sig att följa konventionen och förverkliga rättigheterna för varje enskilt barn.

Enligt barnkonventionen är varje människa under 18 år ett barn.

Barnkonventionen innehåller 54 artiklar, varav 41 artiklar slår fast vilka rättigheter varje barn ska ha och resterande artiklar handlar om hur staterna ska arbeta med konventionen. Rättigheterna ska ses som ett system där artiklarna är ömsesidigt beroende av varandra. Konventionen är hel och odelbar och går inte att tolkas utifrån enskilda artiklar utan de måste tolkas i relation till varandra.

De fyra artiklarna nedan är så kallade grundprinciper och ska ligga till grund för hur konventionens samtliga artiklar ska tolkas.

- Artikel 2: Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras.
- Artikel 3: Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. En prövning av barnets bästa¹ ska göras i alla frågor som direkt eller indirekt rör barn.
- Artikel 6: Varje barn har rätt att överleva och att utvecklas. I detta ingår en helhetssyn på utveckling som inbegriper fysisk, mental, andlig, moralisk, psykisk och social utveckling. Olika aktörer måste samverka kring frågor som rör barnet och ha en helhetssyn på barnets liv och utveckling.²
- Artikel 12: Alla barn som är i stånd att bilda egna åsikter ska ha rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikter skall tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Utöver grundprinciperna finns generella genomförandeartiklar i artikel 4, 42 och 44.6. I dessa artiklar anges att konventionsstaterna ska vidta alla lämpliga lagstiftningsåtgärder, administrativa åtgärder och andra åtgärder för att genomföra rättigheterna i konventionen, att konventionsstaterna ska göra konventionens bestämmelser och principer allmänt kända bland vuxna och barn och att rapporterna om hur staterna säkerställer rättigheterna ska göras allmänt tillgängliga för allmänheten i respektive land.

Sverige har fått kritik av FN:s kommitté för barnets rättigheter som övervakar ländernas arbete med barnkonventionen. Kritiken gäller bland annat de

¹ I en prövning av barnets bästa analyseras och utreds konsekvenserna av olika beslut och handlingar, för barnet eller barnen, på ett systematiskt sätt. Prövningen utgår från gällande lagstiftning, rättigheterna i konventionen, praxis och beprövade erfarenheter, aktuell forskning och, inte minst, synpunkter från barnet eller barnen det gäller. Prövningen ska ligga till underlag för beslut och prioriteringar där barnets rättigheter ska väga tungt. Om barnets intressen inte kan få företräde ska kompensande åtgärder övervägas på kort och lång sikt.

² Sveriges kommuner och landsting (2015) *Barnets rättigheter i svensk praktik*

skillnader som finns i kommuners och landstings arbete som leder till att barn inte har lika tillgång till stöd och tjänster.³

Barnperspektiv, barnets perspektiv och barnrättsbaserat synsätt

För att arbetet ska ha sin utgångspunkt i rättigheterna i FN:s konvention om barnets rättigheter krävs ett *barnrättsbaserat synsätt* (barnrättsperspektiv). Dessa begrepp blandas ofta ihop med begreppen *barnperspektiv* och *barnets perspektiv*. Nedan är Barnombudsmannens definitioner av de olika begreppen⁴:

Barnperspektiv – Barnperspektivet är den enskilda vuxnas syn på barnet, på barndom och barndomens villkor. Perspektivet bygger till exempel på den vuxnes egna erfarenheter från barndomen och hur de egna barnen och barn runtomkring har det. Även faktorer som tradition och kultur finns med i den vuxnes barnperspektiv. Det går också att prata om samhällets barnperspektiv. Det är det generella barnperspektivet i samhället som speglas till exempel genom lagstiftning, allmänna råd, förekrifter, normer och attityder.

Barnets perspektiv – Detta är varje barns syn på sitt eget liv och sin omvärld. Det är baserat på barnets ålder, mognad, erfarenheter, tradition, kultur och inte minst nuläge. Barnets perspektiv kan därför förändras under barnets uppväxt. Barnets perspektiv kommer fram först när barnets själv får berätta – den vuxne måste därför säkerställa att barnets perspektiv beaktas genom att fråga och lyssna till barnet.

Barnrättsbaserat synsätt (barnrättsperspektiv) – Ett barnrättsbaserat synsätt (ett barnrättsperspektiv) kräver att varje barn erkänns, respekteras och skyddas som rättighetsbärare med en individuell personlighet, egna behov och intressen och en personlig integritet. Det innebär att ha barnkonventionen som utgångspunkt och se frågan utifrån alla de rättigheter varje barn har i konventionen och hur dessa har tolkats av FN:s barnrättskommitté i dess rekommendationer och allmänna kommentarer. Alla rättigheter är inte relevanta i alla frågor som rör barn, men för att säkerställa ett barnrättsbaserat synsätt ska minst barnkonventionens grundprinciper genomsyra frågan. Det innebär bland annat att barnets rätt att bli hörd och få sina åsikter beaktade måste tillgodoses systematiskt i alla processer och att barnets egenmakt och deltagande ska vara centralt i alla ärenden och beslut som rör barnet. I ett barnrättsbaserat synsätt kan det finnas både ett barnperspektiv och barnets egna perspektiv.

Nationell utblick

Nedan ges en utblick kring insatser nationellt när det gäller barnets rättigheter under 2018.

Barnkonventionen som lag

Den 13 juni 2018 fattade riksdagen beslut om att inkorporera barnkonventionen i svensk lag. Detta innebär att barnkonventionen ges

³ *Concluding observations on the fifth periodic report of Sweden*, Committee on the Rights of the Child, 2015

⁴ Se vidare i *FN:s konvention om barnets rättigheter*, Barnombudsmannen 2019, www.barnombudsmannen.se/publikationer

ställning som svensk lag och är därmed ett förtydligande av att rättstillämparna i mål och ärenden ska tolka svenska bestämmelser i förhållande till barnkonventionen. Detta görs genom *lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter* (fortsättningsvis *barnrättslagen*) som träder i kraft den 1 januari 2020.⁵ Med anledning av detta har regeringen beslutat om de regeringsuppdrag som beskrivs nedan.

Kartläggning av hur svensk lagstiftning och praxis överensstämmer med barnkonventionen

Den 15 mars 2018 beslutade regeringen att ge en särskild utredare, chefen för förvaltningsrätten i Göteborg Anders Hagsgård, i uppdrag att genomföra en kartläggning för att belysa hur svensk lagstiftning och praxis överensstämmer med barnkonventionen. Kartläggningen syftar till att ge ett stöd i det fortsatta arbetet med transformering av barnkonventionens bestämmelser inom olika rättsområden samt skapa bättre förutsättningar för utvecklandet av olika typer av processtöd för myndigheterna i deras verksamheter.

Uppdraget innebär att göra en kartläggning av hur svensk lagstiftning och praxis överensstämmer med rättigheterna i barnkonventionen, analysera artiklarna 1-42 utifrån svenska förhållanden och svensk och europeisk domstolspraxis samt analysera relevanta delar av barnrättskommitténs allmänna kommentarer och särskilt redovisa hur bestämmelser om barnets bästa och barnets rätt att uttrycka sina åsikter tolkas, vilken innebörd de ges och hur de förhåller sig till andra intressen som ska beaktas.⁶

Uppdraget ska redovisas senast den 15 november 2019.⁷ Utredaren har begärt att få förlängd utredningstid till november 2020 men något beslut har ännu inte tagits om detta.

Vägledning för hur barnkonventionen kan tolkas och tillämpas

I maj 2018 fick Karin Åhman, lektor i offentlig rätt vid Stockholms universitet, i uppdrag av Regeringskansliet att biträda Socialdepartementet med att utforma en vägledning som kan utgöra stöd för hur man metodmässigt kan gå tillväga vid tolkning och tillämpning av barnkonventionen. Vägledningen ska bland annat omfatta en allmän redogörelse av folkrättsliga tolkningsmedel och tillämplig rättskällexamen som är relevant vid tolkning av barnkonventionen, hänvisningar till relevanta rättskällor som kan fungera som hjälpmedel och övrig vägledning som kan utgöra stöd vid tolkning och tillämpning av konventionen.

Uppdraget gällde till och med den 31 maj 2019 och vägledningen presenteras under sommaren 2019.

Barnombudsmannens kunskapslyft *Barnrätt i praktiken*

Barnombudsmannen har fått i uppdrag av regeringen att under 2017-2019 särskilt erbjuda stöd till kommuner, landsting, regioner och ett antal statliga myndigheter i arbetet med att säkerställa tillämpningen av barnets rättigheter

⁵ Se bl.a. prop. 2017/18:186 s. 1

⁶ Se dir. 2018:20 s. 4

⁷ Se dir. 2018:20

utifrån barnkonventionen. I den del av uppdraget som riktar sig mot kommuner ingår bland annat att kartlägga behovet av stöd och erbjuda stöd rörande vägledning, kunskap och utveckling av metoder och arbetsformer, sprida lärande exempel och sammanställa och analysera resultatet av arbetet.⁸

Under 2018 har barnombudsmannen bland annat erbjudit en serie webbseminarier, hållit den webbsända konferensen *Att ta barnrättsarbetet vidare*, tagit fram stödmaterial för prövningar av barnets bästa och påbörjat arbetet med att utveckla ett digitalt verktyg som metodstöd för utvecklingsarbete.

Det stadsövergripande utvecklingsarbetet med barnets rättigheter i Malmö stad

Stadskontorets uppdrag enligt utvecklingsplanen är att ansvara för stadsövergripande utveckling, samordning och uppföljning inom området samt ge stöd, rådgivning och information om arbetet med barnets rättigheter till förvaltningar och bolag. Stadskontoret ansvarar också för att initiera och samordna utvecklingsplanens olika insatsområden och vid behov stödja förvaltningarna i de verksamhets-specifika processerna. För att samordna arbetet med utvecklingsplanen finns 2.0 tjänster avsatta på stadskontoret. Dessa tjänster är organisatoriskt placerade tillsammans med bland annat de medarbetare som arbetar utifrån *Strategisk utvecklingsplan för arbetet med diskriminering* och *Utvecklingsplan för jämställdhetsintegrering*.

Nedan beskrivs de insatser som genomförts inom ramen för det stadsövergripande arbetet med barnets rättigheter under 2018. Insatserna redogörs för utifrån de sju komponenter som utgör utgångspunkten för det systematiska arbetet med de tre utvecklingsplanerna *Utvecklingsplan för arbetet med barnets rättigheter*, *Strategisk utvecklingsplan för arbetet mot diskriminering* och *Utvecklingsplan för jämställdhetsintegrering*. Komponenterna är följande:

- Mål och styrning
- Kunskap och analys
- Kompetenshöjande insatser
- Utveckla verksamhetsnära metoder och arbetssätt
- Samverkan internt och externt
- Kommunikation och spridning
- Uppföljning och utvärdering

Dessa komponenter svarar också mot de prioriterade områden som lyfts fram i *Utvecklingsplanen för arbetet med barnets rättigheter i Malmö stad*. Under varje område nedan redogörs därför inledningsvis i en ruta vad som står angivet i utvecklingsplanen och därefter presenteras vilka insatser som genomförts under 2018 i förhållande till detta.

⁸ Se Regeringsbeslut (Socialdepartementet) 2016-12-20, dnr S2011/08293/FST och S2016-07874/FST (delvis)

Mål och styrning

Utdrag ur Utvecklingsplan för arbetet med barnets rättigheter (s. 12):

För att arbetet med att genomföra barnkonventionen ska bli hållbart ska arbetet integreras i ordinarie styr- och ledningssystem. Mål för att tillgodose barnets rättigheter behöver synliggöras i målkedjan med kommunfullmäktigemål och nämndsmål så att det omsätts i konkreta åtaganden och aktiviteter i förvaltningar och verksamheter. Framtagna mål är också en förutsättning för att följa upp, analysera och vidareutveckla arbetet med barnkonventionen i ordinarie styr- och ledningssystem.

Barnrättsperspektivet måste integreras i den politiska beslutsprocessen, i ärenden som direkt eller indirekt berör barn. Analyser ska göras för att belysa om eller vilka konsekvenser ett visst beslut får för barn med utgångspunkt i de mänskliga rättigheter barn har enligt barnkonventionen. Konventionen slår också fast att varje land som förbundit sig att följa barnkonventionen ska genomföra rättigheterna ”till det yttersta av sina tillgängliga resurser”. För att säkerställa detta måste barnrättsperspektivet även synliggöras och beaktas i kommunens budget.

Insatser inom området:

- **Förankring i ledningsgrupper och nämnder**

Under våren 2018 fortsatte det arbete som påbörjades under hösten 2017 med att informera nämnder och ledningsgrupper om de tre utvecklingsplanerna och dess innehåll för att tydliggöra nämndernas och ledningsgruppernas ansvar.

De nämnder som besöktes under våren 2018 var revisorskollegiet, grundskolenämnden, fritidsnämnden, förskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Alla nämnder, förutom miljönämnden och tekniska nämnden, har därmed informerats om arbetet under 2017/2018.

- **Ärendehandboken**

Under året inleddes ett arbete med att uppdatera Malmö stads ärendehandbok. I ärendehandboken finns gemensamma och enhetliga arbetssätt för Malmö stad när ärenden bereds, kommunikation sker med medborgare eller en medarbetare skapar och söker information. Ansvariga samordnare för de tre utvecklingsplanerna *Utvecklingsplan för arbetet med barnets rättigheter i Malmö stad*, *Strategisk utvecklingsplan för arbetet mot diskriminering i Malmö stad* och *Utvecklingsplan för jämställdhetsintegrering* bidrog med underlag om handläggningsåtgärder gällande jämställdhet, jämlikhet samt barnets rättigheter.

- **Analys av hur integrerat barnets rättigheter är i målstyrning och uppföljning**

I denna rapport har genomförts en analys av hur integrerat barnets rättigheter är i den ordinarie målstyrningen och uppföljningen (se s. 17) då ett av målen med utvecklingsplanen är att barnets rättigheter ska vara en integrerad del av ordinarie målstyrning och uppföljning år 2020 när utvecklingsplanen slutar gälla.

Kunskap och analys

Utdrag ur Utvecklingsplan för arbetet med barnets rättigheter (s. 14):

Barnrättskommittén lyfter fram att insamling av statistik och kunskap om barns livsvillkor är centralt för genomförandet av barnets rättigheter. Statistik bör vara nedbrutet till nivåer som gör det möjligt att identifiera diskriminering och skillnader när det gäller förverkligandet av rättigheterna. Aktuell kunskap och statistik ska användas för att ta fram mål för området, utvärdera framsteg, identifiera problem och ge underlag för politiska prioriteringar och beslut. För att resultat ska kunna utvärderas behöver indikatorer som är kopplade till rättigheterna i konventionen utvecklas.

Ett stort antal myndigheter, aktörer i civilsamhället och Malmö stads olika verksamheter samlar in en mängd information och statistik som rör barns livsvillkor. Det finns ett behov av samverkan och samordning kring statistik, datainsamling, analys och sammanställning för att kunna ge ett helhetsperspektiv på barns livsvillkor ur ett rättighetsperspektiv.

Insatser inom området:

- **Undersöka vilken kunskap och statistik som finns tillgänglig på förvaltningarna om barns livsvillkor i Malmö**

Inom ramen för den stadsövergripande utbildningsinsatsen om barnets rättigheter, som beskrivs nedan under kompetenshöjande insatser, fick deltagarna från förvaltningarna i uppgift att undersöka följande:

- Vilka kunskaper och erfarenheter har ni i er förvaltning om barns (olika) livsvillkor i Malmö? Vad vet ni, hur/när används kunskapen och vad skulle ni behöva veta mer om?
- Vad använder ni i er förvaltning för mått (indikatorer) för att beskriva och förstå barns livsvillkor i Malmö?
- Vad ser ni i er förvaltning som utmaningar när det gäller barns livsvillkor i Malmö? Vad ser ni som möjligheter när det gäller att påverka barns livsvillkor i Malmö?

Uppgiften var ett sätt att få den egna förvaltningen att reflektera över vilken kunskap och statistik som finns tillgänglig om barns livsvillkor och hur den används samt även att få en gemensam bild mellan förvaltningarna.

Slutsatserna från övningsuppgiften bekräftade det som lyfts fram i utvecklingsplanen, dvs. att det finns mycket kunskap och statistik tillgänglig på förvaltningarna, men att det inte samordnas, sammanställs och analyseras stadsövergripande utifrån ett helhetsperspektiv på barns livsvillkor i Malmö. På den enskilda förvaltningen, såväl som stadsövergripande, används kunskapen och statistiken inte heller kontinuerligt och systematiskt för att följa upp effekterna av insatser som berör barn, direkt eller indirekt.

Kompetenshöjande insatser

Utdrag ur Utvecklingsplan för arbetet med barnets rättigheter (s. 14):

Politiker, chefer och relevanta yrkesgrupper ska ha kunskap om barnets rättigheter, hur rättigheterna kommer till uttryck i svensk lagstiftning och hur de kan omsättas i praktiken. Detta är en grundförutsättning för att leva upp till åtaganden i konventionen i det dagliga arbetet. I den nationella strategin lyfts att arbetsgivare på statlig och kommunal nivå ansvarar för att berörda yrkesgrupper erbjuds systematisk och fortlöpande kompetensutveckling i mänskliga rättigheter, inklusive barnets rättigheter, till alla personer som arbetar med och för barn. Dessa yrkesgrupper har också ett ansvar att utveckla och behålla kunskapen och omsätta den i praktiken.

Kontinuerliga kunskaps- och kompetenshöjande insatser kring barnets rättigheter ska genomföras på olika nivåer i organisationen för beslutsfattare, chefer, olika yrkesgrupper och centrala stödfunktioner, såsom HR, kommunikatörer, ekonomiansvariga.

Insatser inom området:

- **Stadsövergripande utbildningsinsats om barnets rättigheter**
I början av 2018 upphandlade stadskontoret en utbildningsinsats gällande barnets rättigheter som löpte under hela 2018. Utformningen av utbildningsinsatsen togs fram tillsammans med förvaltningarnas samordnare och utgick från de behov av kunskapshöjande insatser som identifierades inom respektive förvaltning.

Lunds universitet tilldelades uppdraget och utbildningsinsatsen utformades därefter i samråd med representanter från universitetet. Utbildningsinsatsen bestod av följande delar.

- En *fördjupningsutbildning* bestående av fem tillfällen om barnkonventionen och vilka krav konventionen ställer på Malmö stad som offentlig verksamhet. Målgrupp var samordnarna för barnets rättigheter på respektive förvaltning tillsammans med 2–3 medarbetare.

Mellan utbildningstillfällena fick deltagarna uppgifter att förbereda som knöt an till utvecklingsarbetet på den egna förvaltningen.

- En *seminarieserie* innefattande fem tillfällen som behandlade olika aspekter av barnets rättigheter. Seminarierna, som var och ett var fristående, riktade sig till olika målgrupper på förvaltningar och bolag. Seminarierna hade följande teman:
 - Tolkning av begreppet barnets bästa i kommunal verksamhet
Målgrupp: handläggare på olika nivåer
 - Att kommunicera för att nå barn och unga
Målgrupp: kommunikatörer
 - Barn har sin plats i staden
Målgrupp: strategiska funktioner som arbetar med koppling till barns utemiljöer
 - Prövning av barnets bästa – barnkonsekvensanalys som verktyg för styrning och ledning
Målgrupp: ekonomer, controllers, handläggare och strateger.
 - Barnkonventionen som lag
Målgrupp: sektions-, enhets-, eller avdelningschefer samt jurister.

- *Handledning* för samordnarna på respektive förvaltning i hur barnets rättigheter kan omsättas i den egna förvaltningen. Samordnarna var uppdelade i tematiska grupper – vård- och omsorgsförvaltningarna, tekniska förvaltningarna, skolförvaltningarna och kultur- och fritidsförvaltningarna. Varje grupp var knuten till en handledare från Lunds universitet. Handledningen syftade till kollegialt lärande, att stötta samordnarna i deras arbete och att hitta vägar framåt för förvaltningar med liknande förutsättningar och utmaningar.

- **Förvaltningsspecifika utbildningsinsatser med stöd av medel från kommunstyrelsen**

Med stöd från kommunstyrelsens sökbara medel för arbetet med bland annat barnets rättigheter⁹ har flertalet utbildningsinsatser genomförts på förvaltningarna.

Fritidsförvaltningen har utbildat fritidsnämnden och förvaltningens ledningsgrupp, kulturförvaltningen har utbildat förvaltningens ledningsgrupp samt barnkulturenheten där samordningsansvaret för barnets rättigheter ligger. Funktionsstödsförvaltningen har anordnat två halvdagsutbildningar, riktade till medarbetare i verksamheter som arbetar direkt med barn, i barnkonventionen med särskild inriktning på barn och unga med funktionsnedsättning. Funktionsstödsförvaltningen har även anordnat utbildning i prövning av barnets bästa med särskild inriktning på myndighetsutövning och utredningar.

⁹ För mer information om de sökbara medlen, se stycket *Sökbara utvecklingsmedel för nämnderna* under nästföljande rubrik *Utveckla verksamhetsnära metoder och arbetssätt*

Serviceförvaltningen har genomfört ett utbildningstillfälle för samtliga chefer. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen har utsett och kompetensutvecklat samordnare för barnets rättigheter på varje avdelning och anordnat en barnrättsombudsdag där över hundra utsedda barnrättsombud deltog med syfte att höja kunskapen och utbyta erfarenheter.

Även på övriga förvaltningar har utbildningsinsatser genomförts, men då inte med stöd av medel från kommunstyrelsen. De utbildningsinsatserna har då framför allt genomförts med stöd av intern kompetens.

- **Introduktionsutbildning på stadskontoret**

Ansvariga samordnare för de tre utvecklingsplanerna höll en gemensam introduktionsutbildning som handlade om stadens ansvar och arbete med jämställdhet, jämlikhet och barnets rättigheter.

Introduktionsutbildningen är ett återkommande inslag för nyanställda på stadskontoret.

Utveckla verksamhetsnära metoder och arbetssätt

Utdrag ur Utvecklingsplan för arbetet med barnets rättigheter (s. 15):

Varje förvaltning ska genomlysna sina verksamhetsområden utifrån konventionsartiklarna. Grundprinciperna och de generella implementeringsartiklarna ska alla förhålla sig till och tillämpas så att de genomsyrar hela organisationen eller verksamheten. Utöver grundprinciperna behöver förvaltningarna identifiera vilka övriga artiklar som är relevanta för den egna verksamheten och fördjupa kunskapen kring dessa. Därefter behöver metoder och arbetssätt, där sådana saknas, tas fram så att identifierade rättigheter blir säkerställda.

Insatser inom området:

- **Genomlysning av förvaltningarnas verksamheter**

Under hösten 2018 påbörjade förvaltningarna den genomlysning som anges i utvecklingsplanen. Genomlysningen samordnas av stadskontoret och sker i ett antal steg. Det första steget genomfördes under hösten 2018 och utgjordes av att identifiera vilka artiklar i barnkonventionen som är relevanta för respektive förvaltnings verksamhet och att undersöka vilka skyldigheter respektive verksamhet därmed har enligt konventionen, kopplat till den egna förvaltningens uppdrag, styrande lagstiftning och andra styrdokument och riktlinjer. Nästföljande steg utgörs av att kartlägga vilka insatser som sker på respektive förvaltning, vilka åtgärder som behöver genomföras för att stärka säkerställandet av barnets rättigheter och hur uppföljning ska ske. Det kommer att genomföras under 2019.

Resultatet av genomlysningen utgör underlag för det fortsatta arbetet, både internt på förvaltningarna och för att identifiera gemensamma utvecklingsområden i det stadsövergripande arbetet. Genomlysningen

ska också utgöra ett stöd för förvaltningarna i att integrera arbetet med barnets rättigheter i målstyrningen och i andra styr- och ledningssystem.

- **Sökbara utvecklingsmedel för nämnderna**

För arbetet med antidiskriminering, jämställdhetsintegrering och nationella minoriteter kunde förvaltningar, bolag samt idéburen sektor ansöka om medel från kommunstyrelsen för att genomföra insatser som främjar arbetet inom de olika områdena. Förvaltningar och bolag kunde även ansöka om medel för insatser gällande barnets rättigheter.

När det gäller barnets rättigheter inkom 2018 ansökningar från arbetsmarknads- och socialnämnden, fritidsnämnden, funktionsstödsnämnden och kulturnämnden. Samtliga av dessa nämnder beviljades medel för insatser som låg i linje med utvecklingsplanen för arbetet under 2018.

Stadskontoret har fått i uppdrag av kommunstyrelsen att utvärdera arbetet med de sökbara medlen och detta kommer återrapporteras till kommunstyrelsen under våren 2019.

Samverkan internt och externt

Utdrag från Utvecklingsplan för arbetet med barnets rättigheter (s. 15):

För att arbetet ska bli effektivt, och samtidigt utgå från ett helhetsperspektiv på barnet och barns behov, krävs samverkan inom och mellan förvaltningarna och en samordning av kommunövergripande utvecklingsprocesser. Samverkan kan handla om att ta fram gemensamma mål och åtaganden mellan förvaltningarna, genomföra förvaltningsövergripande kunskaps- och kompetenshöjande insatser, arbeta kring gemensamma metoder och arbetssätt och följa upp arbetet. Ett helhetsperspektiv förutsätter också en samverkan kring barnets rättigheter med externa aktörer på nationell, regional och lokal nivå, såsom andra myndigheter, frivilligorganisationer och forskning.

Samtliga förvaltningar och bolag ansvarar för att det ska finnas minst en samordnare med ansvar och mandat att samordna, planera för och ge stöd i arbetet att integrera barnrättsperspektivet i respektive förvaltning. Samordnaren ska i sitt ordinarie uppdrag ha en central funktion i förvaltningsledningen och vara väl förtrogen med nämndsarbetet. Stadskontoret ansvarar för ett kommunövergripande nätverk för kontaktpersonerna som syftar till att driva arbetet utifrån utvecklingsplanen.

Insatser inom området:

- **Samverkan internt**
 - *Samordnare på respektive förvaltning*

Varje förvaltning och bolag ansvarar för att det ska finnas minst en samordnare med ansvar och mandat att planera och samordna arbetet med barnets rättigheter på respektive förvaltning/bolag. Under 2018 fanns samordnare på samtliga förvaltningar utom hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen och stadskontoret.
 - *Stadsövergripande nätverk*

Stadskontoret ansvarar för att sammankalla ett stadsövergripande nätverk för samordnarna. Under 2018 genomfördes sex nätverksträffar. Samordnarna från stadens förvaltningar erbjöds också extern kompetensutveckling genom deltagande på Barnrättsdagarna 2018 där samordnare från åtta förvaltningar (fritidsförvaltningen, kulturförvaltningen, serviceförvaltningen, arbetsmarknads- och socialförvaltningen, funktionsstödsförvaltningen, förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen, stadskontoret) och ett kommunalt bolag (MKB Fastighets AB) deltog.
 - *Stornätverk*

Förvaltningscheferna bjöds tillsammans med förvaltningssamordnarna för respektive utvecklingsplan in till ett stornätverksmöte den 21 november 2018. Syftet med stornätverket var att förvaltningsdirektörer och utsedda samordnare skulle mötas, utbyta erfarenheter och diskutera fokus för det kommande arbetet. Stornätverket innehöll även en kompetenshöjning i form av en extern föreläsare samt en workshop
- **Samverkan externt**

Ansvariga tjänstepersoner på stadskontoret har under 2018 deltagit i nätverk på regional och nationell nivå, i syfte att utveckla och fördjupa samarbete och samverkan inom arbetet med barnets rättigheter.

 - *Barnrättsforum Skåne*

Barnrättsforum initierades av Kommunförbundet 2011. Barnrättsforums syfte är att vara en regional plattform som ska stödja och samordna utvecklingen av hållbara strategier för att implementera och tillämpa barnkonventionen i Skåne. I Barnrättsforum finns representation från Kommunförbundet Skåne, Region Skåne, Länsstyrelsen i Skåne län, Malmö universitet, Lunds universitet, Nätverket idéburen sektor Skåne samt från kommunerna Helsingborg, Lund, Höganäs, Simrishamn och Malmö.

- *SKL:s kommunala barnrättsnätverk*
Sveriges kommuner och landsting (SKL) har ett nätverk för kommuner, i syfte att bland annat öka implementeringstakten av barnets rättigheter och skapa förutsättningar för strategisk utveckling av arbetet genom erfarenhetsutbyte, samverkan och gemensamt lärande. För närvarande ingår 17 kommuner i nätverket, bland annat samtliga tre storstadskommuner. Nätverksmöten äger rum två gånger om året och besöks av representanter från relevanta myndigheter som Barnombudsmannen, Socialdepartementet och Socialstyrelsen med vilka det förs en dialog kring utvecklingen inom området.

Kommunikation och spridning

Utdrag ur utvecklingsplan för arbetet med barnets rättigheter (s. 17):

Det behövs strategiska och medvetna kommunikationsinsatser internt som kan bidra till kunskap, information och medvetandegörande om barnets rättigheter och dess tillämpning. För att skapa ett gemensamt lärande och synergieffekter är det angeläget att erfarenheter och kunskaper kring barnkonventionen och dess tillämpning i olika förvaltningar och verksamheter kommuniceras och får en spridning.

Utvecklingsarbetet behöver också kommuniceras externt för Malmös invånare, både barn och vuxna, för att tydliggöra hur Malmö stad arbetar med barnets rättigheter och ge invånarna möjlighet till dialog och att påverka arbetet. Den externa kommunikationen är inte minst viktig för att förmedla anpassad information om rättigheterna och hur de kan tillgodoses till barn utifrån deras olika förutsättningar och behov.

Insatser inom området:

- **Spridningskonferens**
Inom ramen för arbetet med utvecklingsplanerna genomförs årligen en spridningskonferens med ca 200 deltagare från hela Malmö stad. Temat för spridningskonferensen 2018 var ”Jämlikhet, jämställdhet och barnets rättigheter - förutsättningar för ett hållbart samhälle”. Programmet innehöll externa talare och exempel från staden.
- **Planering av utbildningsinsats för kommunikatörer om att kommunicera med utgångspunkt i barnkonventionen**
Under hösten 2018 genomfördes ett seminarium inom ramen för utbildningsinsatsen som anordnades av Lunds universitet, som handlade om att kommunicera med barn och unga med utgångspunkt i barnkonventionen. Efter seminariet lyftes behovet från kommunikationschefer på förvaltningarna om att staden behövde utveckla arbetet kring kommunikationen till barn och unga.

I samverkan med strategisk kommunikation på stadskontoret har en utbildningsinsats därför planerats kring att kommunicera med barn och unga med utgångspunkt i barnkonventionen. Kommunikationscheferna kommer välja 1-2 kommunikatörer per förvaltning som ska delta. Dessa blir sedan ansvarig för området inom sin förvaltning. Utbildningen kommer att genomföras under hösten 2019 och teori kommer varvas med praktiskt utvecklingsarbete på den egna förvaltningen.

Uppföljning och utvärdering

Utdrag ur Utvecklingsplan för arbetet med barnets rättigheter (s. 17):

Utvecklingsarbetet kring barnets rättigheter ska kontinuerligt följas upp och utvärderas. Processmålen ligger till grund för att följa upp åtgärder och insatser som genomförts för att säkerställa barnets rättigheter.

Uppföljningen ska bestå av en sammanställning av antal förvaltningar och verksamheter som genomfört insatserna i processmålen, men även kompletteras med kvalitativa metoder som ger en utförligare beskrivning över hur långt förvaltningarna kommit i arbetet.

För att följa upp barnets rättigheter på en samhällsnivå i Malmö ska kontinuerliga kunskapsammansättningar genomföras kring barns livsvillkor utifrån indikatorer kopplade till barnkonventionens rättighetsområden. Det ger en bild av hur situationen ser ut kring barnets rättigheter i Malmö vid ett givet mättillfälle som sedan kan följas över tid och ligga till grund för prioriteringar och vidareutveckling av utvecklingsarbetet.

Utvecklingsarbetet ska utvärderas kontinuerligt som en löpande och integrerad del i arbetet och bidra till lärande och vidareutveckling av arbetet.

Insatser inom området:

- **Årsrapport**

Utvecklingsarbetet följs upp i en årliga årsrapport till kommunstyrelsen. Arbetet utvärderas och följs även upp i det stadsövergripande nätverket för samordnarna på förvaltningarna och nätverket planerar även gemensamt arbetet framåt med utgångspunkt i utvärderingen.

- **Utvecklingsdialog med förvaltningarna**

Under hösten 2018 träffade ansvariga på stadskontoret för jämställdhetsintegrering, antidiskriminering och barnets rättigheter förvaltningsdirektörer och samordnare på respektive förvaltning. Syftet med träffarna var att få ett underlag för att ytterligare utveckla det stadsövergripande och systematiska arbetet inom områdena.

- **Dialog med Lunds universitet om forskning kring barnkonventionens genomförande i Malmö stad**

En dialog påbörjades under 2018 med rättssociologiska institutionen på Lunds universitet efter att universitetet kommit med en förfrågan om att få inleda ett forskningsprojekt kring barnkonventionens genomförande när konventionen blir lag 2020. I linje med metoder för följeforskning och deltagarorienterad forskningsdesign avser forskningsprojektet att tillsammans med framför allt samordnarna på förvaltningarna samla in kunskap och erfarenheter från förvaltningarnas verksamheter på 'gräsrotsnivå'. Syftet är att identifiera strukturer som gynnar eller missgynnar förutsättningarna för att verksamheterna ska kunna efterleva barnkonventionen då den blivit lag. Flera förvaltningar har visat intresse av att delta i forskningsprojektet.

Forskningsprojektet kommer att förankras under hösten 2019 och påbörjas under 2020. Resultatet blir underlag för hur arbetet med barnets rättigheter kan planeras framåt efter att utvecklingsplanen slutar gälla år 2020.

Analys av barnets rättigheter i målstyrning och uppföljning

Utvecklingsplanen syftar till att barnets rättigheter ska integreras i ordinarie mål och styrning – från kommunfullmäktigemål till nämndsmål och åtaganden för förvaltningarna – och att arbetet ska följas upp i ordinarie årsredovisning. I utvecklingsplanen finns tre processmål avseende detta:

- Nämnder har uppföljningsbara mål som leder till att barnets rättigheter tillgodoses
- Förvaltningarna omsätter nämndsmålen för barnets rättigheter i konkreta åtaganden som kontinuerligt ingår i verksamhetsplaneringen.
- Mål och åtaganden kring barnets rättigheter följs upp i samband med årsredovisningen.

I föregående årsrapport (2017) genomfördes en analys över hur väl integrerat arbetet med barnets rättigheter är i målstyrningen. Detta utgjorde en baslinje att förhålla sig till i det fortsatta utvecklingsarbetet för att kunna se vilka förflyttningar som görs under kommande år och fram till 2020.

I årets rapport har en ny analys av hur integrerat barnets rättigheter är i målstyrningen genomförts.

Tillvägagångssätt

Föremål för analysen har varit kommunfullmäktigemål, nämndsmål, åtaganden, målindikatorer och årsanalyser för 2018.

Först har kommunfullmäktigemålen analyserats för att undersöka om dessa ger en riktning för nämndernas arbete med barnets rättigheter. Därefter har varje nämnds mål, åtaganden, målindikatorer och årsanalyser undersökts utifrån följande frågeställningar:

- Hur ser barnkonventionens koppling till nämndens kärnuppdrag ut?
- Finns nämndsmål och åtaganden som ger en riktning för nämndens arbete med barnets rättigheter?
- Går det att följa upp effekterna av nämndens arbete med barnets rättigheter genom årsanalysen?
- Har det skett någon förflyttning när det gäller barnets rättigheter i nämndens målstyrning jämfört med 2017?

Resultatet av analysen

Resultatet från analysen av hur integrerat barnets rättigheter är i målstyrningen presenteras nedan. Först presenteras huruvida kommunfullmäktigemålen anger riktningen för arbetet med barnets rättigheter och därefter hur integrerat barnets rättigheter är i nämndernas målstyrning och uppföljning.

Kommunfullmäktigemålen som styrning

I kommunfullmäktigemålen finns ingen tydlig styrning för nämndernas arbete med barnets rättigheter. Det finns dock målformuleringar i kommunfullmäktigemålen som är tagna direkt ur barnkonventionen. Under kommunfullmäktigemål 3, *en stad för barn och unga*, uttrycks till exempel att barnets bästa alltid ska sättas i främsta rummet och att barn ska ha möjlighet att påverka och vara delaktiga i de beslut som berör dem, vilket visserligen är skrivningar tagna ur konventionens grundprinciper; artikel 3 (barnets bästa) och artikel 12 (rätt till delaktighet och inflytande). Det framkommer dock inte under kommunfullmäktigemålet att dessa formuleringar anknyter till konventionen eller barnets rättigheter och formuleringarna ger därför inte heller en tydlig inriktning för nämndernas arbete.

Under övriga kommunfullmäktigemål nämns inget uttalat om barnets rättigheter och under vissa målområden finns barn som målgrupp inte omnämnda alls (mål 1, 2 och 9). Under andra målområden finns skrivningar som kan relateras till barnets rättigheter, såsom att stärka värdegrundsarbetet på skolorna (mål 4), att socialtjänsten ska ha barn och unga i fokus och att stödet till barn och familjer ska erbjudas likvärdigt oberoende av var i Malmö de bor (mål 5), att unga i riskzon ska ses som ett prioriterat område (mål 6), att Malmös rika kultur- och fritidsliv ska vara tillgängligt för alla malmöbor oavsett socioekonomisk bakgrund, funktionsvariationer, kön eller ålder (mål 7) och att öka tillgängligheten med särskilt fokus på barnen (mål 8). Under målområde 3 lyfts vidare att alla kommunens verksamheter som riktar sig till barn har ett kompensatoriskt uppdrag, vilket har bäring på konventionens grundtanke om att alla barn ska få sina rättigheter tillgodosedda oavsett bakgrund och förutsättningar. Dessa skrivningar har på olika sätt kopplingar till rättigheterna i konventionen, men ger inte en sammanhållen styrning för arbetet med barnets rättigheter. Utan en tydlig inriktning i kommunfullmäktigemålen blir det svårt att följa upp effekterna av arbetet med barnets rättigheter.

Under kommunfullmäktigemål 3 anges att regeringen har aviserat att barnkonventionen ska bli svensk lag samt att arbetet med att implementera utvecklingsplanen för barnets rättigheter fortsätter och att ytterligare medel avsätts. Det finns därmed en koppling till utvecklingsplanen, men

kommunfullmäktigemålen i sig ger inte en styrning av arbetet med barnets rättigheter, utan det krävs att det finns ett styrdokument för arbetet utanför ordinarie målstyrning.

Barnets rättigheter genomsyrar inte alla kommunfullmäktigemålen

I årsanalyserna framträder generellt barnets rättigheter tydligast under målområde 3, *en stad för barn och unga*. Det finns kopplingar till barnets rättigheter under andra kommunfullmäktigemål, men detta genererar sällan specifika nämndsmål som rör barn. Målen är istället oftare mer övergripande och riktar sig brett till malmöbor som berörs av den aktuella nämndens verksamhet, utan att barn och unga nämns specifikt.

Kommunfullmäktigemålens karaktär, det vill säga att flera av de tvärsektoriella frågorna ligger som enskilda målområden istället för att genomsyra samtliga kommunfullmäktigemål, är en förklaring till detta. Effekten blir att barnets rättigheter inte genomsyrar målkedjan utan snarare blir en särfråga.

Barn som målgrupp synliggörs inte

En effekt av att det finns ett specifikt kommunfullmäktigemål, mål 3, som rör barn och unga är att barn och unga sällan lyfts fram eller synliggörs under andra kommunfullmäktigemål. Undantaget är om barn utgör målgrupp för nämndens kärnverksamhet, där skolförvaltningarna är det tydligaste exemplet. När barn är del av den generella gruppen ”malmöbor” finns en risk att de glöms bort eller osynliggörs vid planering och genomförande av insatser. Det finns exempel på hur undersökningar som gäller malmöborna avser ”män och kvinnor” men inte barn. När det väl finns ett barnperspektiv i en undersökning är det ofta vuxna i barnets närhet, som föräldrar och skolpersonal, som får uttala sig. Detta gäller frågor från trafiksäkerhet till kulturaktiviteter och syns inom flera nämnders verksamheter.

Särskilt betydelsefullt blir detta när barn inte synliggörs under kommunfullmäktigemål 4, *en öppen stad*, och 5, *en jämlik stad*. Genomgående kan konstateras att nämndsmål och åtaganden under målen 4 och 5 har bäring på barnkonventionens grundprincip, artikel 2 om icke-diskriminering. Mycket av det arbete som sker inom staden vad gäller att säkerställa likvärdighet har en koppling till barnkonventionens artikel 2 utan att artikelns innehåll utgör grund för målstyrningen.

Integrering av barnets rättigheter i nämndernas målstyrning

Eftersom kommunfullmäktigemålen inte ger en tydlig styrning för arbetet varierar det också hur integrerat barnets rättigheter är i nämndernas målstyrning. Faktorer som bland annat påverkar om barnets rättigheter syns i målkedjan är om nämndens verksamhetsområde styrs av lagstiftning där barnkonventionen är transformerad eller om barn är en direkt eller indirekt målgrupp för verksamheten.

Verksamheter med styrning utanför målkedjan

Inom flera av nämndernas verksamhetsområden är barnkonventionen transformerad in i den lagstiftning som styr själva kärnverksamheten. Detta

innebär att mycket av arbetet med barnets rättigheter sker i kärnverksamheten, vilken inte följs upp i sin helhet genom kommunfullmäktigemålen.

I de nämnder där barnkonventionen i hög utsträckning är transformerad i nämndens styrande lagstiftning är barnets rättigheter en mer naturlig del av nämndens kärnuppdrag. Lagstiftningen, snarare än kommunfullmäktigemålen, ger då en styrning inom området, vilket också avspeglar sig i dessa nämnders nämndsmål och åtaganden oaktat vilken riktning som kommunfullmäktigemålen ger.

Detta är fallet gällande funktionsstödsnämnden och arbetsmarknads- och socialtjänstnämnden. Dessa nämnder har dels nämndsmål och åtaganden som har en tydlig bäring på barnets rättigheter, dels nämndsmål och åtaganden för ett systematiskt utvecklingsarbete. Arbetet med utvecklingsplanen för barnets rättigheter förstärker därmed ett redan befintligt arbete.

Skolnämndernas verksamhet utgår från skollag och läroplan där barnkonventionen till stora delar också är transformerad och där verksamhetens kärnuppdrag i sig främjar malmöbarnens rätt till likvärdig utbildning med det kompensatoriska uppdraget som grund. Det finns i skolnämndernas målstyrning flera mål och åtaganden som har en bäring på barnets rättigheter, även om det inte alltid uttrycks som rättigheter. Skolnämnderna har inga mål eller åtaganden i målstyrningen kring utvecklingsarbetet för barnets rättigheter. Arbetet med barnets rättigheter utvecklas snarare inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet, och liksom för nämnderna ovan, ses utvecklingsplanen som ett förtydligande och en förstärkning av detta arbete.

För nämnderna ovan där barnets rättigheter redan är en integrerad del av ordinarie verksamhet handlar utvecklingsarbetet mer om att säkerställa att tillämpningen av konventionen inte brister. För att kunna göra det behöver effekterna av arbetet följas upp. Eftersom målkedjan i nuläget inte speglar ordinarie verksamhet i sin helhet finns inte heller förutsättningar för att följa upp effekterna av arbetet med barnets rättigheter ur ett helhetsperspektiv.

Verksamheter med barn som prioriterad målgrupp

Kultur- och fritidsnämnderna har barn som en prioriterad målgrupp. Nämndernas verksamhet är inte lagreglerad i den omfattning som exempelvis skolnämnderna och omsorgsnämnderna ovan. Barnkonventionen är därmed inte lika tydligt transformerad in i bestämmelser som påverkar verksamheten. Båda nämnderna arbetar dock tydligt kompensatoriskt i sitt uppdrag och flera av nämndernas mål och åtaganden har en koppling till barnets rättigheter. I nämndsmålen finns mål gällande dialog och delaktighet för barn. Målen genomsyras också av att barn ska ha likvärdig tillgång till kulturupplevelser i Malmö genom bland annat kostnadsfria aktiviteter, tillgänglighet, geografisk spridning och att aktivt rikta aktiviteter till barn i områden med socioekonomiska utmaningar. Det är dock svårt att i målen utläsa hur mycket av det arbetet som tar sin utgångspunkt i barnkonventionen, eftersom det sällan uttrycks med uttalad koppling till barnkonventionen. Fritidsnämnden har dock ett åtagande som handlar om att implementera utvecklingsplanen. Utvecklingsmöjligheter som nämnden lyfter är bland annat nämndsmålets koppling till konventionsartiklar samt analys ur ett barnrättsperspektiv.

Kulturnämnden har inget mål eller åtagande kring utvecklingsarbetet för barnets rättigheter, men lyfter i sin uppföljning att förvaltningens arbete med barnrätt är en prioriterad satsning framöver och utvecklingsplanen anges som en viktig utgångspunkt i förstärkning av den kulturella allemansrätten för Malmös barn. Det visar att både kultur- och fritidsnämnden har påbörjat ett utvecklingsarbete kring barnets rättigheter som i förlängningen kan leda till att barnets rättigheter får ett tydligare genomslag i målkedjan.

Verksamheter med barn som indirekt målgrupp

För de nämnder som inte har barn som direkt målgrupp och där barnets rättigheter inte lika tydligt framträder i den lagstiftning eller de styrdokument som reglerar verksamheten är barnets rättigheter inte heller lika framträdande i målstyrningen och uppföljning. Det gäller framförallt de tekniska nämnderna¹⁰ och servicenämnden. Många insatser som har en koppling till barnets rättigheter inom dessa nämnders målstyrning avser inflytande och delaktighet och nämnderna intar snarare ett barnperspektiv än ett barnrättsperspektiv. De tekniska nämnderna har inte heller nämndsmål eller åtaganden för ett utvecklingsarbete kring barnets rättigheter. De flesta av dessa nämnder har däremot påbörjat ett utvecklingsarbete kring barnets rättigheter som inte syns i målstyrningen. Servicenämnden har ett särskilt nämndsmål kring att nämnden ska implementera utvecklingsplanen med syfte att etablera ett systematiskt arbete där barnets rättigheter genomsyrar serviceförvaltningens verksamheter och tjänster.

Hälsa, vård och omsorgsnämnden har inte barn som direkt målgrupp för nämndens verksamhet. I målkedjan, under kommunfullmäktigemål 3, framkommer vissa insatser som riktar sig till barn som anhöriga.

Förändring från 2017

Kommunfullmäktigemålen ger inte mer riktning 2018 jämfört med 2017 men det är tydligt att på de förvaltningar där det sker ett aktivt utvecklingsarbete är också barnets rättigheter mer synligt i nämndsmål och åtaganden. Med en tydligare riktning i målkedjan hade det funnits bättre förutsättningar för nämnderna att prioritera arbetet på ett liknande sätt.

Prioriterade områden 2019

Sedan utvecklingsplanen antogs april 2017 har arbetet med utvecklingsplanen till stor del fokuserat på att bygga upp en grund för det systematiska arbetet genom att förankra arbetet, utforma en organisation och struktur både stadsövergripande och på förvaltningsnivå samt genomföra kompetenshöjande insatser på olika nivåer. Förvaltningarna har också påbörjat arbetet med att genomlysna de egna verksamhetsområdena för att tydliggöra vilka krav som ställs på dem utifrån konventionen. Förvaltningarna har dessutom i olika utsträckning påbörjat arbetet med att förstärka eller omsätta konventionen i arbetssätt och metoder inom sina verksamheter. Utvecklingsarbetet går nu in i en ny fas som handlar om att tillsammans med förvaltningarna utveckla verksamhetsnära metoder och arbetssätt för att säkerställa de krav som konventionen ställer på verksamheterna.

¹⁰ Stadsbyggnadsnämnden, Tekniska nämnden och Miljönämnden

Flera stadsövergripande utvecklingsområden har identifierats under 2018 som kommer prioriteras i arbetet under 2019:

- Följa den nationella utvecklingen vad gäller att *barnkonventionen blir svensk lag* den 1 januari 2020. I detta inbegrips att följa upp vilka insatser som detta kräver för kommunens verksamheter och hur dessa kan inkorporeras i det redan pågående arbete som utgår från utvecklingsplanen.
- Utveckla kontinuerliga stadsövergripande utbildningsinsatser, med specifikt fokus på prioriterade målgrupper som chefer, politiska företrädare och strategiska tjänstepersoner samt nyckelpersoner på förvaltningarna inom ekonomi, kommunikation och juridik.
- Fortsätta att stödja förvaltningarna i arbetet med genomlysningen av förvaltningarnas verksamheter utifrån barnkonventionen. Utifrån det första steget i genomlysningen som genomfördes 2018 genomförs det andra och tredje steget under 2019. Det innebär att förvaltningarna, utifrån de rättigheter som identifierades som relevanta för den egna förvaltningen i första steget, undersöker hur dessa säkerställs och ta fram arbetssätt och metoder där sådana saknas samt undersöka hur arbetet kan följas upp.
- Arbeta för att barnets rättigheter integreras i stadsövergripande kunskaps- och beslutsunderlag om barns livsvillkor. Ett första steg är att genomföra kompetenshöjande insatser för relevanta tjänstepersoner på stadskontoret samt undersöka hur barnets rättigheter kan integreras tydligare i stadskontorets ärendeprocess samt den nya budgetprocessen.
- Utveckla stadsövergripande stödmaterial för att genomföra prövningar av barnets bästa. Stödmaterialet tas fram under 2019 i samverkan med en arbetsgrupp med representation från förvaltningarna. Materialet ska kunna ligga till grund för mer verksamhetsinriktade verktyg och modeller för hur prövningar av barnets bästa ska göras. Referensgrupper, med handläggare på olika nivåer i organisationen, kommer kopplas till processen och det kommer också genomföras piloter för att testa stödmaterialet under året. Piloterna är också tänkta att utgöra praktiska exempel på hur prövningar av barnets bästa kan genomföras. Arbetsgruppen kommer också undersöka vilken kompetensutveckling och vilka rutiner och arbetssätt som behöver vara på plats för att stödmaterialet ska omsättas i praktiken.
- Arbeta fram en mer ändamålsenlig struktur för uppföljningen av barnets rättigheter där både processen, dvs. utvecklingsarbetet, och effekterna av insatserna kan följas upp. Arbetet bör göras i nära samverkan med ekonomistyrning på stadskontoret, detta med tanke på ny budgetprocess samt i förhållande till stadskontorets nya organisationsstruktur och de förändrade arbetssätt detta eventuellt kommer medföra.
- Genomföra kommunikationsinsatser för att sprida erfarenheter och exempel på barnets rättigheter mellan förvaltningarna.

Bilaga 1. Förvaltningarnas pågående arbete med att implementera “Utvecklingsplan för arbetet med barnets rättigheter i Malmö stad”

Nedan finns en sammanställning för vad respektive förvaltning har genomfört under 2018 inom ramen för implementeringen av *Utvecklingsplan för arbetet med barnets rättigheter i Malmö stad*.

För de förvaltningar där det finns nämndsmål och åtaganden gällande utvecklingsarbetet kring barnets rättigheter har informationen hämtats från nämndens årsanalys 2018. För övriga förvaltningar har respektive förvaltnings samordnare för barnets rättigheter sammanfattat de insatser som genomförts.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen

Arbetsmarknads- och socialförvaltningens arbete med barnets rättigheter under 2018 har främst fokuserat på att skapa en fungerande struktur, reflektera kring utmaningar och möjligheter i relation till implementeringen av utvecklingsplanen, utbilda och skapa gemensam syn i barnrättsfrågan samt påbörja dialog kring var ingångarna för implementering finns i ordinarie verksamhet.

- Förvaltningen har en utsedd samordnare på heltid som arbetar med barnrätt och implementering av *Utvecklingsplan för arbete med barnets rättigheter i Malmö stad*.
- Samtliga avdelningar har tillsatt avdelningssamordnare och stabsavdelningar har utsett kontaktpersoner.
- Ett förvaltningsövergripande barnrättsnätverk har formats.
- Nämnden har antagit en *Plan för integrering av barnets rättigheter* som utgår från utvecklingsplanen och ringar in utvecklingsområden för arbetsmarknads- och socialförvaltningen.
- En handlingsplan håller på och tas fram för att konkretisera arbetet.
- Avdelningarna har tillsatt barnrättsombud.

Funktionsstödsförvaltningen

Kunskaps- och kompetenshöjande insatser har genomförts för chefer och medarbetare och samtliga berörda biståndshandläggare har fått utbildning när det gäller barnets rättigheter.

En genomlysning av barnkonventionen i relation till nämndens verksamhetsområde har genomförts på bred front med representanter från flera avdelningar och är en insats inom området *Utveckla verksamhetsnära metoder och arbetsätt* i utvecklingsplanen.

En nulägesanalys av förvaltningens arbete inom barnrättsområdet i syfte att fånga upp utmaningar och utvecklingsbehov har genomförts. I analysarbetet prioriterades i första skedet de verksamheter som arbetar direkt med barn. Utifrån nulägesanalysen har flera gemensamma utvecklingsområden identifierats för det fortsatta utvecklingsarbetet. En intern arbetsgrupp har startats med representanter från olika verksamheter och roller, som syftar till

att skapa samsyn och gemensamt planera för det fortsatta arbetet utifrån nulägesanalysen.

Under året har förvaltningen arbetat med att implementera fler kommunikationsverktyg och förändrade arbetssätt för att stärka samtalet med barn och för att öka delaktigheten. Arbetet fokuserar på bland annat utredningsprocessen vid ansökan om insats men även på andra ordinarie processer i verksamheternas vardag. Kopplat till detta område pågår även kompetensutveckling inom prövningar av barnets bästa. Flera strukturella förändringar har genomförts, bland annat har en ny enhet för barnverksamheter startats, för att skapa förutsättningar för att barnrättsperspektivet ska bli tydligare i arbetet med de barn som finns i nämndens verksamheter.

Det finns ett fortsatt utvecklingsbehov inom förvaltningen i arbetet för att planera för hur barnkonventionen ska omsättas i praktiken i olika situationer vilket är ett arbete som kommer att fortsätta under 2019. Ett annat utvecklingsområde i det fortsatta arbetet är att öka kompetensen om frågor som rör barn och barns utveckling i förhållande till funktionsnedsättningen som en viktig kunskapsbas för att i vardagsarbetet beakta barns möjlighet till delaktighet.

Hälsa, vård och omsorgsförvaltningen

Med anledning av att barn inte är förvaltningens målgrupp har hälsa, vård och omsorgsförvaltningen valt att stå utanför det stadsövergripande arbetet med barnets rättigheter och har inte en utsedd samordnare för arbetet. Två medarbetare inom avdelning myndighet och två medarbetare på korttidsboendena deltog dock i den stadsövergripande utbildningen om barnets rättigheter som anordnades av Lunds universitet på uppdrag av stadskontoret.

Det finns fortsatt kompetensutvecklingsbehov och stöd hos biståndshandläggarna för att bättre kunna hantera de frågeställningar som kan uppkomma när barn och unga förekommer som anhöriga i de berörda familjerna. Det fortsatta arbetet inom förvaltningen kommer innebära en vidare inventering av i vilka situationerna verksamheten möter barn och unga. Ett fortsatt arbete med att bygga upp och identifiera kontaktnät i syfte att förenkla rådgivning och kunskapsspridning inom området kommer också att ske under 2019. Ett stödmaterial för olika professioner kommer också att arbetas fram inom förvaltningen under 2019.Handledning i specifika ärenden med barn och unga pågår och är också ett sätt att höja kompetensen inom området. Handledningen kommer att fortsätta under 2019.

Kulturförvaltningen

Barnets rättigheter är ett av sex prioriterade utvecklingsspår som kulturdirektören och ledningsgruppen på förvaltningen identifierat som centrala att utveckla de kommande åren. Förvaltningens ledningsgrupp är styrgrupp för utvecklingsspåret och arbetet ska genomföras av ett utvecklingsteam där också förvaltningens samordnare för barnets rättigheter ingår. Under 2018 har kulturnämnden genomfört en grundutbildning om barnets rättigheter för förvaltningens ledningsgrupp samt medarbetare på

avdelningen för Kultur och mötesplatser. En organisation för det fortsatta arbetet med barnets rättigheter har också tagits fram.

Förvaltningen har identifierat följande utvecklingsområden för det fortsatta arbetet och målet är att genomföra insatser och utveckla arbetssätt och metoder inom dessa områden under 2019:

- Anordna kunskaps- och kompetenshöjande insatser om barnets rättigheter
- Utveckla en metod för att analysera förvaltningens budget utifrån ett barnrättsperspektiv
- Utveckla barnkonsekvensanalyser utformade att passa kulturförvaltningen;
- Utarbeta metoder och arbetssätt för att integrera barnets rättigheter i ordinarie mål och styrning.

Fritidsförvaltningen

Under 2018 har fritidsnämnden och fritidsförvaltningens ledningsgrupp genomgått utbildning om barnets rättigheter. Under hösten genomfördes även det första steget för att genomlysna fritidsförvaltningens verksamheter utifrån barnkonventionen med syfte att identifiera vilka artiklar i konventionen som är relevanta för fritidsförvaltningens verksamheter i förhållande till förvaltningens kärnuppdrag, styrande lagstiftning, riktlinjer och mål.

Förvaltningen har ett pågående arbete med att möjliggöra inflytande för barn på sin fritid. Fritidsgårdarna har kontinuerlig dialog med besökarna och bygger sin verksamhet på vad besökarna själva vill göra. Förvaltningen har dessutom haft två ungdomsdialoger, som tog sin utgångspunkt från frågor kring fritidsvanor, det kommunala fritidsutbudet och hur staden kan utveckla en dialog med Malmös unga. Förvaltningen har också ett pågående arbete kring *Ung livsstil*-studien, som genomfördes 2015, och där över 2000 högstadiel elever svarade på en enkät om vad de gör på fritiden, vad de vill göra på fritiden och om deras livssituation som helhet. Ett par fördjupningsrapporter har under 2018 tagits fram utifrån svaren. Enkäten har genererat ny kunskap som kommer att ligga till grund för förvaltningens fortsatta arbete i strävan efter ett mer jämlikt och jämställt fritidsutbud. Kommunikationen av fritidsutbud till barn och unga har också utvecklats under året och förvaltningens styrdokument kring föreningsstöd och öppethållande ses över utifrån ett barnrättsperspektiv.

Under året har fritidsförvaltningen också påbörjat en dialog med kulturförvaltningen för att genomföra gemensamma insatser när det gäller barnets rättigheter under 2019. Förvaltningarna kommer bland annat att samverka kring utbildningsinsatser inom området på olika nivåer i förvaltningarna.

Förskoleförvaltningen

Förskoleförvaltningens verksamhet utgår från skollagen (2010:800) samt läroplanen Lpfö 98 (rev 2016) och dessa i sin tur är formulerade utifrån barnkonventionens 54 artiklar. Genom att följa styrdokumenterna arbetar

förvaltningen utifrån barnkonventionen. Förvaltningen behöver däremot bli bättre och arbeta mer medvetet och strukturerat. Som ett led i arbetet med *Utvecklingsplan för arbetet med barnets rättigheter i Malmö stad* har två samordnare i förvaltningen utsetts – en som samordnar arbetet gentemot verksamheterna och en som samordnar arbetet gentemot de fyra stabsavdelningarna.

En kartläggning har genomförts och sammanställts och utifrån denna har framförallt två önskemål framkommit; kunskap och gemensam digital plattform. Det sistnämnda är något som förvaltningen arbetar för att få till gemensamt i Malmö stad.

Två nätverksgrupper har satts samman, en på staberna och en i verksamheterna, där alla olika befattningar som finns nära barnen finns med, från förskolechef till barnskötare. Gruppen för verksamheterna tar med sig fortbildning och diskussioner som de får på träffarna vidare till sina egna nätverk ute i verksamheterna, och på detta vis sprids innehåll och kunskap vidare.

Under 2018 har en utbildningsinsats genomförts när det kommer till kunskapshöjning kring barnkonventionen, dels till de fem ledningsgrupperna bestående av förskolechefer, utbildningschefer samt teamledare och dels till stödfunktioner; de fem pedagogiska utvecklingsteamerna samt specialpedagog och psykologteamerna. I mars 2019 påbörjades nästa kunskapshöjande insats kring hedersrelaterat våld och förtryck, till samma målgrupper som ovan nämnts. Via dessa nyckelpersoner tas sedan kunskapen vidare i organisationen. Under 2019 kommer även samtliga fem bemanningsteam erbjudas utbildning kring barnkonventionen.

Grundskoleförvaltningen

Grundskoleförvaltningen och grundskolenämnden bidrar till Malmö stads arbete kring barns rättigheter genom arbetet med skollag och läroplan, som utgår från varje barns och elevs rättigheter.¹¹ Grundskolenämndens och förvaltningens kärnuppdrag är att säkerställa en avgiftsfri och likvärdig utbildning av god kvalitet som syftar till att elever inhämtar och utveckla kunskaper och värden.

Grundskoleförvaltningen fördjupar arbetet kring barns rättigheter genom att stödja skolorna i deras värdegrundsarbete och genom att följa upp att elevernas rättigheter säkerställs inom ramen för skolans uppdrag. I utvecklingsarbetet ”Varje elevs bästa skola- effektiva skolsystem” tar förvaltningen ett samlat grepp kring prioriterade utmaningar och utvecklingsbehov för att utveckla en likvärdig verksamhet som möjliggör hög måluppfyllelse.

¹¹ Barnkonventionens grundprincip om särskild hänsyn till barnets bästa (artikel 3 i barnkonventionen) är reglerad i skollagen (1 kap. 10 §). Där framgår också att barnets inställning så långt det är möjligt ska klarläggas och att barn ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne (artikel 12 i barnkonventionen). Icke-diskriminering och likvärdiga villkor (artikel 2 i barnkonventionen) är vidare integrerade delar i både skollag och läroplan och skolornas läroplansstyrda värdegrundsarbete är centralt för nämnden i att möta elevernas skiftande behov.

Grundskoleförvaltningen har tillsammans med de andra två skolförvaltningarna genomfört utbildningsinsatser kring normkritik och mot diskriminering under 2018/2019. Utbildningssatsningen består av tre steg, en utbildning för alla chefer, utbildning för processtödare i verksamheter ”Inkludering på riktigt” samt insatser för alla medarbetare. Syftet är att stärka personalens kompetens att upptäcka och granska exkluderande normer i verksamheten, såväl inom kollegiet som i arbetet med elever.

Grundskoleförvaltningen erbjuder också, för de skolor som efterfrågar, riktat stöd till skolpersonal kring skolornas värdegrunds- och likabehandlingsarbete i form av fortbildning, handledning och kollegialt lärande. Det finns olika forum för elevers delaktighet och inflytande som elevråd, klassråd och andra råd, elevskyddsombud på alla skolor samt en del skolor genomför elevhearings. Grundskoleförvaltningen bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete och följer upp elevers rättigheter, bland annat genom förvaltningens elevenkät. Genom elevenkäten får eleverna ge sin syn på viktiga områden som bemötande och förväntningar på eleverna så att eleverna både utmanas och får Anpassningar utifrån sina behov, att det finns en lust att lära, delaktighet och inflytande, grundläggande värden på skolan och i undervisningen, studiero, trygghet och att skolorna bedriver ett aktivt arbete för att förhindra kränkningar. Antalet kränkningar och elevernas närvaro/frånvaro följs upp och synliggörs i förvaltningens beslutsstöd.

En genomlysning av förvaltningens styrdokument och arbete kopplat till barnkonventionen genomfördes under 2018/2019. I den identifierades olika utvecklingsområden som förvaltningen kommer analysera vidare och prioritera kring. Bland annat har ett utvecklingsarbete nyligen påbörjats kring tillgängliga lärmiljöer för att säkerställa att de fysiska lärmiljöerna ger goda förutsättningar för alla elevers lärande och utveckling.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningens bidrag för att säkra barnets rättigheter i Malmö kravställs i skollag och läroplan, skolans övergripande styrdokument som utgår från varje barns och elevs rättigheter. T.ex. är barnkonventionens grundprincip om särskild hänsyn till barnets bästa (artikel 3 i barnkonventionen) reglerat i skollagen (1 kap. 10 §). Där framgår också att barnets inställning så långt det är möjligt ska klarläggas och att barn ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne (artikel 12 i barnkonventionen). Icke-diskriminering och likvärdiga villkor (artikel 2 i barnkonventionen) är vidare integrerade delar i både skollag och läroplan och skolornas läroplansstyrda värdegrundsarbete är centralt för nämnden i att möta elevernas skiftande behov. Att nämnden ska beakta ett barnrättsperspektiv finns även angivet i dess reglemente.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen har sedan 1 september 2018 en avdelning för kvalitet och utveckling, där barnrättsfrågorna fått en hemvist. Avdelningens huvuduppdrag består i att utifrån styrdokumentet följa upp och analysera skolornas resultat samt identifiera utvecklingsinsatser inom ramen för skolornas och huvudmannens systematiska kvalitetsarbete. Förvaltningens samordnare för barnets rättigheter utgör ett stöd i uppdraget att ytterligare integrera och fördjupa barnrättsperspektivet i det systematiska kvalitetsarbetet och även i styr- och ledningssystem. Ett integrerat uppföljningsarbete där de

statliga och kommunala styrdokumenterna samverkar och stärker varandra är viktigt för att nå måluppfyllelse.

Ett exempel på där barnets rättigheter och barnkonventionen har stärkt analysen inom det systematiska kvalitetsarbetet är i arbetet med att identifiera förvaltningens åtaganden i budget 2019. Förvaltningen har till exempel formulerat ett åtagande som innebär att förvaltningen ska se över resursfördelningssystemet i syfte att i större grad ge verksamheterna bättre förutsättningar att ta hänsyn till enskilda elevers olika förutsättningar, behov och kunskapsnivå.

Stadsbyggnadskontoret

På stadsbyggnadskontoret har det under 2018 funnits två samordnare för barnets rättigheter. Förvaltningen har under året genomfört en övergripande genomlysning av stadsbyggnadsnämndens verksamheter utifrån barnkonventionen för att undersöka vilka rättigheter som är relevanta för förvaltningens verksamhetsområden. Stadsbyggnadskontoret ser ett behov av en fördjupad genomlysning. Den övergripande uppfattningen efter att förvaltningen studerat de lagar som idag styr stadsbyggnadsnämndens verksamhet är att de flesta av dessa lagar är relativt vaga i fråga om ansvar relativt medborgare i fråga om fysisk miljö, standard osv. Barnkonventionens formuleringar är tydligare och det kommer behöva göras fortsatta tolkningar av vad de ska innebära i fråga om praxis i samverkan mellan jurist och verksamhet. Stadsbyggnadskontorets verksamhet är bred och varje avdelning behöver se över sina respektive processer för att se när och hur barnkonventionen kan innebära förändringar i verksamheten. Genomlysningen har presenterats för ledningsgruppen för beslut kring hur förvaltningen ska arbeta vidare med barnets rättigheter, framförallt inför att barnkonventionen blir lag 2020.

Stadsbyggnadskontoret har också under 2018 (samt fortsatt under 2019) arbetat med en pilot, Järnvägsverkstäderna i Kirseberg, för att hitta nya metoder för att föra dialog och skapa samverkan med barn och unga. Järnvägsverkstäderna är ett stort område i västra Kirseberg som under en 20-30-årsperiod ska bebyggas och omvandlas till blandad stad. Eftersom utbyggnaden sker gradvis under en lång tid arbetar staden tillsammans med fastighetsägaren Jernhusen för att starta olika samverkansprocesser kring områdets utveckling.

Ett samarbete har varit att arbeta med elever och pedagoger i för- och grundskolor i stadsområde Norr för att samtala och jobba med området. Upplägget för förskolorna respektive grundskolorna var olika. Med förskolorna fick pedagoger från fem förskoleklasser med stöd av Pedagogisk Inspiration sätta ihop egna program för att jobba med området tillsammans med barnen. För stadsbyggnadskontoret gav materialet en inblick i hur mindre barn ser och uppfattar stadsmiljöer och vilka kvalitéer de värderar. För pedagogerna var möjligheten att jobba med ett riktigt case inspirerande och de upplevde att det skapade många tankar och idéer hos barnen.

Grundskoleklasserna jobbade med ett koncept där en dansare utformade ett program där låg- och mellanstadieelever på plats i området genom rörelse, lek

och små modeller fick jobba med vilka funktioner de ville ha i Järnvägsverkstäderna. Fyra olika små modeller fick symbolisera rörelse/transport, byggnader, natur och kultur. Även detta arbete blev ett intressant sätt att diskutera med eleverna kring vad de uppskattar och vill ha respektive ogillar i deras boendemiljö.

Upplägget i Kirseberg var ett försök att jobba med olika pedagogiska koncept för att diskutera staden och stadsutveckling med barn och unga. Det är en del av att bygga upp ny metodik för att verka för att barn och unga ska kunna höras i processer som berör dem. Stadsbyggnadskontoret anser att det är ett koncept som kan utvecklas vidare i samverkan med förskole- och grundskoleförvaltningen samt kulturförvaltningen.

Fastighets- och gatukontoret

Sedan 2017 har fastighets- och gatukontoret arbetat utifrån antagen *Utvecklingsplan för arbetet med barnets rättigheter i Malmö stad*. Förvaltningen utsåg två samordnare för barnets rättigheter som fick mandat att samordna, planera och ge stöd för implementeringen av barnets rättigheter i förvaltningens verksamhetsområden.

En intern arbetsgrupp har genomfört det första steget för att genomlysna tekniska nämndens verksamheter utifrån barnkonventionen. Arbetsgruppen har gått igenom vad tekniska nämndens reglemente säger, uppmärksammat lagstiftning, policy och praxis kopplat till nämndens ansvarsområden och prövat dessa mot barnkonventionen. Resultaten från arbetsgruppens översyn ger en fingervisning mot ansvarsområden som bör uppmärksammas och fördjupas för att nämnden ska kunna säkerställa barnets rättigheter inom nämndens ansvarsområden. Framåt kräver det att sakkunniga inom dessa verksamhetsområden är med och genomför en fördjupad analys för respektive område och föreslår lämpliga åtgärder för att säkra barnets rättigheter i verksamhetens praktiska arbete.

Under året har också samordnarna för barnets rättigheter på de tekniska förvaltningarna (fastighets- och gatukontoret, serviceförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, miljöförvaltningen) träffats regelbundet med handledare från Lunds universitet. Arbetsgruppen har utbytt erfarenheter och kunskaper om utvecklingsarbetet på respektive förvaltning. Det har också fungerat som ett stöd att identifiera lagstiftning och arbetsmoment att se över, då förvaltningarna har verksamhet som påverkas av samma lagstiftning eller har olika arbetsmoment inom samma ansvarsområden. Samarbetet ses därför som gynnsamt även i det fortsatta arbetet med den praktiska tillämpningen av barnets rättigheter i verksamheterna.

Arbetsgruppen har börjat processkartlägga "Att bygga kommunalägd skola på kommunal mark" för att undersöka möjligheten att säkerställa barnets rättigheter i planeringen, genomförandet och driften av Malmö stads skolor.

Miljöförvaltningen

För miljöförvaltningen har det inte funnits en kontinuitet när det gäller samordnare för barnets rättigheter på förvaltningen förrän under hösten 2018 då det utsågs en mer permanent samordnare. Under hösten genomfördes också

det första steget av genomlysning av nämndens verksamhetsområden utifrån barnkonventionen för att undersöka vilka rättigheter som är relevanta.

Förvaltningen har också börjat se över vad som redan genomförs för att säkerställa barnets rättigheter, såsom fokus på barn i kemikalieplanen, specialkost på förskolor och skolor när det gäller livsmedelsinspektionen och särskilt fokus på kemikalietillsyn på varor som rör barn. Vidare arbetar förvaltningen med projektet Luma youth for change, som syftar till att utveckla bättre strategier för ungas deltagande när det gäller hållbar energianvändning. Förvaltningen har även bidragit till processen kring barnets rättigheter i stadsutveckling som arbetsmarknads- och socialförvaltningen samordnat under 2018.

Serviceförvaltningen

Serviceförvaltningen har ett tydligt nämndsmål för arbetet med barnets rättigheter. Nämndsmålet säger att nämnden ska implementera *Utvecklingsplan för arbete med barnets rättigheter i Malmö stad* och skapa hållbar struktur för systematiserat och integrerat barnrättsarbete

Eftersom förvaltningen inte arbetar direkt med barn men har ansvarsområden som indirekt berör barn och ungas vardag är det angeläget att chefer och medarbetare får kompetensutveckling inom detta område. Förvaltningen har sedan tidigare påbörjat sitt arbete med att stärka barnperspektiv genom att utse en samordnare som ingår i det stadsövergripande nätverk som leds av stadskontoret. Det har även skapats ett internt nätverk inom serviceförvaltningen där representanter från olika avdelningar finns med. Nätverket förstärktes i oktober med förvaltningsjuristen eftersom barnkonventionen ska bli svensk lag 2020 och det behövs juridisk kompetens i frågan. Alla chefer inom serviceförvaltningen har fått grundläggande utbildning i barnkonventionen och barnets rättigheter.

Förvaltningen vill 2019 ta nästa steg i kompetenshöjning när det gäller barnets rättigheter. Planen är att välja ut ett antal verksamheter där deras arbete samt beslut påverkar mest barn och unga. Färdtjänst inom kommundienst, projektenheten inom stadsfastigheter, kontaktcenter är några exempel där förvaltningen har ambition för att erbjuda mer fördjupande utbildning till medarbetare och chefer.

Kommunstyrelsen

Ett av stadskontorets uppdrag när det gäller barnets rättigheter är att leda, samordna och följa upp förvaltningarnas arbete med barnets rättigheter utifrån *Utvecklingsplan för arbetet med barnets rättigheter i Malmö stad*. Det arbetet återrapporteras i denna rapport under rubriken ”Stadskontorets stödjande, samordnande och kunskapshöjande insatser 2018”. Det arbete som stadskontoret bedriver vänder sig externt mot stadens förvaltningar.

Arbetet med barnets rättigheter behöver dock också genomföra det interna arbetet på kommunstyrelsens förvaltning. Det är viktigt att styrdokument, ärenden och beslut, som direkt eller indirekt berör barn, samt andra processer där stadskontoret riktar sig till förvaltningarna också genomförs av ett barnrättsperspektiv. Det anges även i kommunstyrelsens reglemente att barnets

rättigheter ska beaktas och då måste det finnas kunskap om och omsättas i praktiken på förvaltningen. Under 2018 har stadskontoret dock inte haft en utsedd samordnare för barnets rättigheter för det interna arbetet och inga direkta insatser har genomförts för att stärka arbetet med barnets rättigheter på kommunstyrelsens förvaltning. Detta bland annat med anledning av pågående omorganisation och svårigheten att hitta en hemvist för det interna arbetet i stadskontorets nuvarande organisation.